

Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Husflidslag
Norges Metallsøkerforening
Norges Linforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Norsk Kulturarv
Norsk Skipsfartshistorisk Selskap
Norsk Slekthistorisk Forening
Norske Akevitthers Venner
Rutebilhistorisk Forening
Landsforeningen for
Luftfartøyvern

Innspill til ny Nasjonal transportplan 2022 – 2033

Kulturvernforbundet består av 26 medlemsorganisasjoner med til sammen 250 000 medlemmer. Flere av våre organisasjoner jobber med kulturminner knyttet til samferdselssektoren, og ivaretar, restaurerer og formidler historien knyttet til rutebusser, jernbanen, fyrstasjoner, veteranfly osv.

Klimautfordringene er det største hensynet som må tas når det utarbeides ny NTP. Målene om at nye biler og busser skal være nullutslippskjøretøy er viktig. Vi ønsker likevel å advare mot at nullutslippsvisjonen ikke legger hindringer til grunn for å ivareta og bruke historiske veterankjøretøy. Det er viktig å ivareta gamle busser, biler, damplokomotiv, veteranfly og veteranbåter i sin originale stand, med sine originale forbrenningsmotorer. Organisasjonene og lagene som jobber med bevegelige kulturminner er opptatt av å bedrive «vern gjennom bruk». Vi håper det kan tilrettelegges for at historiske kjøretøy også kan leve videre i samspill med ny teknologi i et fremtidig nullutslippssamfunn.

Landsforeningen for Motorhistoriske Kjøretøyklubber (LMK) er en stor kulturvernorganisasjon med 53 000 medlemmer. De historiske kjøretøyene skaper entusiasme og glede når de er ute på veien. De motorhistoriske kjøretøyklubbene har et godt samarbeid med det nyåpnede kjøretøymuseet på Hunderfossen og bidrar med god faglig og historisk kompetanse.

Vi mener at samarbeidet mellom offentlige etater, etatsmuseene og frivillige lag og organisasjoner er en god og kostnadseffektiv måte å ivareta sektoransvaret for kulturminner på, og ønsker at dette prinsippet forsterkes ytterligere i ny NTP.

I inneværende NTP står det: «Etatene skal tilrettelegge for alternativ bruk av kulturminner som de ikke har tjenstlige behov for. Dette kan skje i samarbeid med frivillige organisasjoner og lokale og regionale myndigheter. For kulturminner som er ute av bruk, skal tilrettelegging for allmenn bruk være et mål.»

Kystverket har sektoransvar for fysiske kulturminner i sitt eie. Det dreier seg om 114 fyrstasjoner, og det er utarbeidet forvaltningsplan for de 68 av dem som er fredet.

Kystverket opplyser at det totale vedlikeholdsetterslepet ved de fyrstasjonene de eier, er på over 500 millioner kr. Av dette er 325 millioner knyttet til fredede fyrstasjoner. Situasjonen har blitt betraktelig forverret fra 2016 til 2018, og det mest umiddelbare behovet øker mest. Enkelte fredede fyr er i ferd med å gå tapt.

Ved mange fyrstasjoner er det godt offentlig-frivillig samarbeid. For hver krone Kystverket bruker på disse fyrene, gjøres det dugnadsarbeid verdt ti kroner. I tillegg utløses det offentlige midler lokalt/regionalt og prosjektstøtte fra private givere.

Kompetansen og engasjementet hos de frivillige er enormt, og Norsk fyrhistorisk forening ble for to år siden premiert med EUs kulturminnepris for sitt arbeid ved norskekystens fyrstasjoner.

Det samme gjorde Statens vegvesen for sitt prosjekt med kongeveien over Filefjell. Dette prosjektet er også et godt eksempel på hva man får til når man samarbeider med frivilligheten.

Til slutt ønsker vi å rope et lite varsku. Tidligere i år signaliserte Bane Nor i brev form at «en omprioritering kan medføre at tilskudd til eiere eller forvaltere av jernbanekulturminner i privat eie kan opphøre helt eller delvis fra 2020». Dette vil være svært dramatisk for museumsjernbanene, som i stor grad driftes i et godt samarbeid mellom museene og frivillige. Denne bekymringen deles også av Riksantikvaren og museumsforbundet som har gitt et klart uttrykk for dette, og som gjorde at Bane Nor nå har valgt å utsette dette vedtaket.

Vi mener at vi ser en utvikling hvor samferdselsetatene stadig oftere nedprioriterer sitt sektoransvar for kulturminner, og er redd for at denne tendensen forsterkes ytterligere når regionreformen trer i kraft fra 1. januar 2020.

Vi mener at prinsippet om sektoransvaret må tydeliggjøres i ny NTP og at samspillet med frivilligheten må være et bærende element i Samferdselsdepartementets kulturminneportefølje.

Lykke til med det videre arbeidet med ny nasjonal transportplan.

Per Harald Grue
Styreleder

Toril Skjetne
Generalsekretær